

Feministisk grön ekonomi är jämställd och hållbar

Människans framtid avgörs av hur väl vi samspelar med naturen och varandra. I den här rapporten presenteras några nycklar till en ekonomisk modell som stödjer både jämställdhet och hållbarhet.

RAPPORT FRÅN GRÖNA KVINNOR
www.gronakvinnor.se

Vi behöver en feministisk modell för vår ekonomi

Hur är det möjligt att allt slags arbete kan bokföras som vinst i bruttonationalprodukten, BNP? Även det som orsakas av olyckor och miljöförstörelse. Hur kommer det sig att lidandet saknar ekonomiskt utrymme? Och varför undervisar lärare i nationalekonomi om utbuds- och efterfrågekurvor utan att upplysa om att denna tekniska modell inte ger verkliga samband utan bygger på en teori som aldrig fungerat.

Ur sådana tankar föddes denna rapport. Det är svårt att hitta ekonomisk litteratur som räknar in sociala och ekologiska värden. I bokhandeln hänvisas du till hyllan med filosofiska verk. Ber du om ekonomisk litteratur som tar upp det obetalda arbetet blir du knappt förstådd. Det faktum att det obetalda arbetet och omsorgen om varandra är en mänsklig grundförutsättning och bär upp helheten i alla samhällen ses inte som ekonomi.

Men vid sidan av nyheter om börsernas plus och minus växer ett gemensamt språk och nödvändiga förändringar blir allt tydligare. Hinder som pågående militära övergrepp, religiös fundamentalism, klimatkatastrofer, rasism och nazism måste omvandlas till krav på en demokratisk jämställd och hållbar omställning.

Pengarna ska jobba för det som inte skadar andra människor eller miljön utan verkar för en långsiktigt hållbar utveckling. Idéer om hur en sådan ekonomisk modell skulle kunna se ut finner du i denna rapport. Gröna kvinnor lyfter fram principer som möjliggör respektfullt samspel mellan individer, djur och natur. Med kunskap och engagemang kan vi få ett bredare genomslag för den omställning som på många håll redan pågår.

Välkommen i Gröna kvinnor! Bli medlem för endast 100 kr.
Bankgiro 5412-6867.

Ewa Larsson, ordförande

Ekonomi i omställning

Få förnekar i dag klimatförändringar, växande sociala klyftor och brist på jämställdhet. Men den skyldige tycks aldrig finnas vid det egna bordet. Jämställdhet och hållbarhet förutsätter en feministisk syn på arbete och ekonomi.

Hazel Henderson är en av de skarpaste kritikerna av politik som bedrivs under nationalekonomins täckmantel. I sin berömda tårtmodell får volymen på själva kakkbotten illustrera jordens storhet, den jord vi alla lever av. I Rio -92 beslutades om värden för att mäta biologisk mångfald, jordens biologiska mångfald fick ett värde som ännu ej räknas in i ekonomiska kalkyler.

Obetalt arbete som ger mervärdet och som främst kvinnor utför, illustrerar Henderson som själva sylten mellan kakkbottnarna och de fiktiva ekonomiska värdena, olika penningtransaktioner som några lever gott av, illustrerar hon som en tunn glasyr klubbigt utsmetad över hela tårtan. Hazel fokuserar på vad pengar är, vad pengar påverkar och gör och argumenterar för kreativa finansieringslösningar runt konkreta behov. Henderson understryker att alla innovationer ställer höga krav på såväl integritet som öppenhet mot världen.

Arv från moderssidan

Riane Eisler, börjar långt bak i historien och beskriver en världsutveck-

.....

”Vem definierar dagens behov och avgör kommande generationers behov? Vem prissätter de effekter som inte syns i balans- och resultaträkning?”

.....

ling utifrån det matrilineära tänkandet som tidigare låg till grund för samhällets organisering, bland annat genom att arv styrdes från moderssidan. Barnet var garanten för framtiden och dess tillblivelse något som firades. Med olika maktmedel och över tusentals år har en patriarkalt styrd världsordning tagit över som prioriterar mannens dominans över kvinna och natur. En döds-kultur har växt fram där krig och död förhärligas och anses öppna dörren för dess utövare till en bättre värld. Kristendom, Islam, Hinduism och Judendom har i vissa delar kulturellt kidnappats från att vara religiösa kärleksrörelser till att bli fundamentalistiska patriarkala rörelser varav en del tillämpar hederskultur, som kräver total isolering och underkastelse av kvinnor och flickebarn.

Eisler lyfter fram dagens behov av gemensam finansiering av gemensam välfärd, ”handel måste ske mellan likvärdiga parter, kvinnor som män, en partnerskapsekonomi”.

Själv har jag bidragit med en skrift genom Gröna kvinnor om köns- och samhällsrollernas betydelse. Jag lyfter fram situationer där problemformuleringarna, de institutionella lösningarna och målformuleringarna kan få oss att tro att samhället består uteslutande av män. Kvinnors villkor och perspektiv aktualiseras endast undantagsvis och då främst som offer. Jag belyser hur nationalekonomin verksamt bidrar till att återupprätta detta genom att utgå från att det bara är dagens satta priser som uttrycker verkliga värden. ”Economic Man” behöver nu kompletteras med ”Economic Woman”. Kvinnan och feminismen är en del

av lösningen för att säkra en värld för kommande generationer.

Miljö och ekonomi

Bruntlandkommissionen satte ribban 1987 med att definiera hållbar utveckling. Rapporten, Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future, skrevs av Världskommissionen på uppdrag av FN. Gro Harlem Bruntland ledde kommissionens arbete.

Rapporten redogör för sambandet mellan ekonomisk utveckling och miljöförstörelse och gav förslag på en långsiktig strategi med ett överordnat mål. Världens miljö-rörelser enades om att etablera Lester Browns begrepp från 1981 om hållbar utveckling:

”En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.”

En tes som de amerikanska och andra ursprungsfolk länge levt efter då de talat om att planera för sju generationer framåt.

Attityder och genus

Kvinnor och män påverkar samhället olika genom sina olika erfarenheter och livsbetingelser. Generellt har män mer pengar och spenderar dem klimatbelastande.

Män styr till överväldigande del den politik som kan sätta regler för oetisk och miljöskadlig verksamhet och de äger och styr det näringsliv som orsakar klimatförändringar. Detta görs utifrån spelregler som maximerar vinst utifrån en gammal förlegad och ohållbar nationalekonomisk grundsyn baserad på tankar skapade utifrån en teoretisk bild av en verklighet som aldrig existerat.

Det talas en del om striktare regler i det finansiella systemet och banker uppmanas att ha större buffertar för att täcka sina risker. Men det som inte sägs är att bankerna sedan cirka 15 år tillbaka har rätt att spekulera och investera med kundernas lönekonton. Inget av de organ som kan påverka bankerna uppmanar dem att

ta mindre risker eller separera bankkundernas konton från egen spekulativ verksamhet. Inte ett ord sägs heller om att bankerna själva kan ta ett investeringsansvar för klimatförändringar och social utslagning.

Aktiva centralbanker

Ekonomiprofessor John Kay varnar för att det kan bli värre och tycker att centralbankerna borde vara mer aktiva. Han påpekar att bankerna kör på med "business as usual" och att det finns risk för en ny bubbla.

Eftersom flera länder kört sina ofrentliga sektorer i botten kan nästa kris bli extremt svår. Han föreslår en splittring av banker, "spararna ska inte blandas med bankens egen affärsverksamhet". Han vill

ta strukturella grepp som försvårar upprepningar och som inte medger bankspekulation med spararnas insatta medel.

EU:s regeringschefer anser också att bankerna ska regleras men ger dem inte eget ansvar. Nya skattefinansierade organ förväntas sköta regleringar. Om penningplacering, stora som små, i stället väljer att placera sina pengar i banker som tar socialt och ekologiskt ansvar skulle självsanering uppstå. Några styrmedel, som att styrelser i företag görs ansvariga för skador de orsakat och att mindre banker befrias från en del regleringar som är avsedda för de stora bankerna skulle underlätta omvandlingen.

Aktieägare med ansvar

Gröna kvinnor argumenterar för att även aktieäggande ska följas av ett ansvar, inte bara för vinsten utan också för företagets sociala och ekologiska beteende. Det stödjer inrikt-

Det handlar om prioriteringar. Ewa Larsson från Gröna kvinnor vid en pannkaksinstallation på Rio+20-mötet 2012.

ningen till socialt företagande, en rörelse som omfattar allt fler. Basen i det sociala företaget är delaktighet och återinvestering i egna eller liknande verksamheter. Affärsidén är en kombination av demokrati med egenmakt och självhjälp. De sociala företagen binder ihop entreprenörskap med individens behov av arbete och samhällets behov av varor och tjänster. I Europa har sociala företag redan skapat hundratusentals nya jobb. Det är där vi är nu.

Modiga politiker utan eget intresse i storbankerna, bör omgående stärka förutsättningarna för nya hållbara banker. Utan politiskt stöd finns redan i Sverige Ekobanken, i Danmark Merkur, i Norge Cultura, i Tyskland GLS och i Holland Triodos. Jag ser fram emot att även pensionssparande ska kunna ske jämställt och hållbart.

Rädsla för förändring

En del av dem som tjänar på dagens produktion av varor och organisering av handel är rädda för att förlo-

ra kontroll och marknad, de jobbar och lobbar emot utvecklingen.

Samtidigt som andra aktörer på marknaden skyndar att organisera om sin produktion i linje med miljökrav och klimatarbete och ser ökade marknadsandelar och vinster hägra.

.....

”Återkommande finanskriser kan ses som exempel på urspårad kreditdriven konsumism.”

.....

Smarta kapitalister blir affärsaktivister. Men de gemensamma spelreglernas grundförutsättningar kräver ett utvidgat ansvar. Annars blir det inget kvar åt kommande generationer och deras behov. Sverige är en del i den globala utvecklingen.

Lester Brown som medverkat till definieringen av hållbar utveckling och arbetet för att konkreta mål måste nås är skeptisk till om politik och näringsliv kommer klara omställning så snabbt som behövs. Han menar att de själva har för många fingrar i syltburken. I stället ser han scenarier där folk tar saker i egna händer, precis som när det gäller att välja en lokal bank som endast investerar i det som är hållbart. Han nämner Berlinmurens fall där flera decenniers irritation över muren så småningom fick folket att radera den tillsammans. Han ser också klimatkatastrofer som potentiella väckarklockor att byta inriktning och ställa om.

Jag ser hela omställningsrörelsen som styrkande bevis för hans tes, där ekologiskt odlat och nära producerat samt krav på jämställd infrastruktur och kommunikationer är viktiga ingredienser. Men även konsumentkrav på tydliga innehållsförteckningar där också arbetsvillkor ingår är en del i omställningen.

Människan – en gång till

I det maximala tillväxtscenariot ses människan och naturen generellt som objekt att användas på marknaden. Företagsproduktion kommer nära individen genom integrerad reklam och media som påverkar attityder och livsstilsval.

Skräddarsydd reklam via Googles personlighetsdesign och ständig sidoreklam för alla dem som agerar på Facebook accepteras av många helt oreflekterat.

Otydliga strukturer och avsaknad av regler för hur konsumtionssamhället producerar de varor som konsumeras, varornas eller komponenters ursprung, eventuellt barnarbete, utsläpp till mark och vatten, säkerhet i arbetsmiljö samt lönevillkor och möjlighet till facklig organisering gynnar kortsiktigt tänkande och ansvarslöshet. Men otydligheter om vem som är vinnare eller förlorare i slutändan tycks inte längre accepteras och allt fler konsumenterna ställer frågan om ursprung och innehåll.

Tim Jackson resonerar om tillväxtens identitet. Hur själva konstruktionen ger individuell identitet och säger vem du är eller vill vara.

Miljörelser och numera också feministiska rörelsers krav på ursprungsmärkning och märkning av varors hela innehåll möts dock ännu med marginella förändringar av innehållsdeklarationer, ”business as usual” dominerar. Dessutom fortsätter länder mäta BNP med varandra genom internationellt sanktionerade organ, vem är störst? Det

duger inte och måste betraktas som antiintellektuellt, ohumanistiskt och människofientligt. En systematisk satsning på hållbar konsumtion är indirekt en strategi för teknikutveckling, nya affärsidéer, nya företag och jobb samt bidrar till att ställa om till en sund ekonomi.

Individens hela värde

I det socialt rättvisa scenariot lyfts individens demokratiska deltagande fram som en nyckelfunktion kopplad till utveckling. Det blir ett motsatsförhållande till den fria marknadens grundförutsättning där människa och natur ses som förbrukningsvaror. Istället lyfts individens hela egna värde och potential fram som medspelare i alla delfunktioner.

Men det krävs också ansvar för att bli hållbart. Grundläggande i resonemanget är den ojämställdhet och ojämlikhet som hela tiden verkar och som inte räknas in som något värde vid sidan av mantrat att ökad tillväxt helt okritiskt definieras som en problemlösare.

Visst kan tillväxt helt odefinierat och kortsiktigt lösa problem genom att fler kommer i arbete och viss konsumtion ökar. Men långsiktigt kan samma tillväxt skapa orepärla

problem i form av miljöförstörelse och miljökatastrofer och omedelbara katastrofer som i Fukushima. Genom fondplaceringar och aktieutdelningar överförs värden som inte genomgått etisk eller moralisk granskning. Globalt ser vi att både de sociala klyftorna och miljöförstörelsen har ökat sedan 1987 då mätbara hållbarhetsmål introducerades globalt av FN. Likaså har kvinno- och miljörelsens krav på förändring växt i styrka. Tydligast är kravet på att de stora bolagen, bankerna och aktieägarna ska betala ersättning till länder eller folk som får det sämre och inte bättre genom bolagens ageranden.

Gröna jobb

De som driver på för gröna jobb ger oftast exempel på hård infrastruktur som utbyggnad av kollektiva trafiklösningar och energieffektivt byggande och boende. De möter ökad efterfrågan av energi med teknisk utveckling, energieffektiviseringar och med investeringar i fossilfri förnyelsebar energi.

Men en grön omställning i samhällets produktionsled minskar inte inkomstklyftor och fattigdom bara för att den är grön. Att forma en politik för grön utveckling utan att ge spelregler för hur den praktiskt ska genomföras både jämställt och rättvist är inte hållbart. De patriarkala strukturer som alla verkar inom är inte tydligt analyserade inom grön ekonomi i dag.

Feministisk grön ekonomi

För feministiska ekonomer är en omställning av ekonomin nödvändig. Välfärdsekonomi måste inkludera det som traditionellt kallats kvinnligt, det vill säga värden skapade utanför marknaden, inte minst oavlönat arbete i hemmet.

Ekologiska och sociala värden – att se ekonomin utifrån ett helhetsperspektiv är en grundförutsättning. Dessutom är externa effekter en realitet, det vill säga där tredje person påverkas av utbytet mellan parter, konsumenter/producenter.

Att dessa konsekvenser glömts bort i marknadsspelet, menar feministiska ekonomer är förklaringen till att vi fått just ojämlikhet och miljöproblem. Både köpare och säljare ska vara nöjda med transaktionen, annars ska den inte ske. Men i dag får alla dela på olägenheterna – de miljöproblem som uppstått.

Hållbarhet kräver även ekonomisk jämlikhet och helt oreglerad frihandel leder åt andra hållet. Ytterligare

en konsekvens av detta är att feminiseringen av fattigdomen ökar eftersom kvinnor redan är i majoritet bland de med låga inkomster. En problematik som också WHO uppmärksammat.

Ett annat skäl till den ekologiska krisen menar jag är vår jakt på ständig ekonomisk tillväxt. Den må vara kortsiktigt fördelaktig men på sikt förödande menar feministiska ekonomer. Män styr inom politik och näringsliv där de skapat normen ekonomisk vinstmaximering utan verklighetsförankring och hänsyn till kommande generationer.

Kön har betydelse

Det faktum att 82 procent av världens

politiska ledare är män och över 90 procent av världens företagsledare och investerare är män, att banker styrs av män och forskarvärlden domineras av män har betydelse. Genusforskare talar om manlig hegemoni, jag menar att det är en viss sorts män inom vissa dominerande företag i vissa ekonomiskt dominerande länder som tillåts styra hela den ekonomiska värdeskalan.

Multiklirr i kassan

Kapitalismen som idé bygger på ”no limit”, allt är gränslöst och tillåtet. Och finansmarknaden saknar miljö- och jämställdhetskrav, det pengarna jobbar med kan vara hur miljö- och könsvidrigt som helst och samtidigt ge multiklirr i kassan för fondsparare och aktieägare.

För feministiska ekonomer är en omställning av ekonomin nödvändig. Ekologiska och sociala värden ska inkluderas – att se ekonomin utifrån ett helhetsperspektiv är en grundförutsättning.

En integrerad spelplan

Tidigare FN-fokus på ekonomiska effekter av klimatförändringar ska nu utvidgas till att inkludera sociala effekter.

Den tidigare ensidiga kopplingen att fernissa, eller "greenwash" dagens näringsliv inom befintliga ekonomiska maktstrukturer, har gett klimat ett tekniskt språk och tekniska problemlösningar, vilket mest lockat män till förhandlingsbordet. Denna könsselektering sker med någon outgrundlig automatik såväl hos regeringar som hos mellanstatliga och icke-statliga organ, NGO:s. Tyvärr märks denna utveckling också inom EU:s jämställdhetsarbete som tenderar att allt mer tala i juridiska termer än om patriarkala strukturer och samhällsomvandling.

Kräver inflytande

Även tidigare FN-fokus på jämställdhet som en "kvinnan offer fråga", kvinnor är fattigast bland de fattiga, kvinnor våldas som krigshandling och inom hederskulturer, mäns generella våld mot kvinnor och kvinnors svårigheter att själva bestämma över sin kropp i religiöst fundamentalistiska länder, detta har mest lockat kvinnor till förhandlingarna när det gäller FN:s arbete

med Kvinnokommissionen, CSW, och Plattform för Action, Beijing-dokumentet. Kvinnor har samlats för att kräva inflytande och makt genom kvotering och lika lön. Kvinnor kräver rätten till att själv bestämma över sin kropp, sexuell och reproduktiv hälsa och att få utbilda sig och dela ansvar för hem och barn. Regeringarnas förhandlingsdelegationer har dominerats av kvinnor liksom mellanstatliga och icke statliga organ också har gjort.

Integrera kön

Än har inte slutsatsen officiellt dragits till att kvinnor är en del av lösningen för en jämställd och hållbar värld. Men kön måste självfallet integreras i alla processer för att rättvisa ska uppnås. Integrationen ska vara strukturell och inte endast juridisk så som den tenderat att bli inom EU:s institutioner.

Detta är en grundläggande förutsättning för alla processer och principerna i Riodeklarationen och är tänkt som ett övergripande ramverk för utvecklingen av rättvisa och ef-

fektiva strategier för begränsning och anpassning till klimatförändringar. Av de mer än en miljard kvinnor som lever i extrem fattigdom finner vi 700 miljoner på landsbygden där många är jordbrukare. I delar av Afrika är så mycket som 80 procent av jordbrukarna kvinnor och i Asien utgör kvinnor 60 procent av arbetskraften i jordbruket. Kvinnor är de främsta producenterna av ris, vete och majs vilket motsvarar mer än 90 procent av dieten för landsbygdens fattiga. Småskaligt jordbruk drivs främst av kvinnor och de har inte råd med kemikalier och handelsgödsel.

Trots det är 60 procent av de 925 miljoner människor som konstant går hungriga kvinnor. Vi vet också att kvinnor utför två tredjedelar av allt arbete i världen men tjänar endast 10 procent av världens inkomster och äger 1 procent av världens tillgångar. Det är där vi tar avstamp när vi kräver omställning av ekonomiska system så att strukturer bryts och hänsyn till jämställdhet och rättvisa väger lika tungt som miljöhänsyn när nya regler för handel och utbyte av tjänster formuleras inom WTO. En feministisk grön ekonomi där ekologiska jordbruksprodukter och fossilfri förnyelsebar energi premieras.

Orsak och verkan

Enligt EU:s beräkningar skulle en årlig ekonomisk insats för att "rädda" klimatet kosta en tiondel av vad världens regeringar lägger ner per år på militär upprustning.

Exemplet tydliggör att klimathotet inte främst är en ekonomisk fråga utan en strukturell fråga. Jag lägger gärna till att det också är en enögd enkönad fråga.

Näringslivet ska nu "rädda världen" anser många politiker världen över. Svenska ledande politiker fortsätter att låta sina fondplanerare placera deras pengar i vapenhandel, tobaksindustri och kärnkraft. De anser sig inte själva ha ansvar då det inte är de som placerar. Dessutom är allas vårt pensionssystem medspelare på börserna.

Faktum är att denna dubbelmoral aldrig sanktionerats vilket blir tydligt när den lyfts fram i dagsljuset genom sociala medier som snabbt sprider kunskap om att sociala orättvisor växer inom länder och en allt större utbildad global medelklass, där även kvinnor har fått utbildat sig, accepterar inte det.

Utkräva ansvar

Hur ser då alternativen ut för att ansvar både ska kunna utkrävas och tas? Hur ska vi få pengarna att jobba för det som inte skadar andra människor eller miljön utan i stället verkar för en långsiktigt jämställd och hållbar utveckling? Vi menar, precis så som många andra, att stora företag ska hållas ansvariga för de skador de orsakar. Så sker i de länder som har miljölagar, fackföreningar och sociala klausuler att följa. Men i många länder där fondplacering och aktieägare i dag skördar ekonomiska vinster saknas lagstiftning för att skydda människa och miljö.

Korruption inom domstol, politik och polis gynnar den som betalar mest. Här borde rimligen aktieägarna och fondplaceringarna själva kunna ställas till svars för vad deras vinster åstadkommer.

Om placeringarna själva fick ta ett per-

sonligt ansvar för på vilket sätt vinst kom till skulle produktion snabbt styras om. Ett sådant ansvar skulle göra alla fonder etiska. Företagens eget ansvar för skador på miljö- och människa kan göras tydligt så att det vid årsredovisningar går att mäta

.....

"Det är fullständigt häpnadsväckande att de som har att hantera den havererade kapitalismen ännu inte begripit att kvinnor och män måste utveckla och besluta om världen och framtiden tillsammans."

.....

dess påverkan. Ofta talar vi om att den som åsamkar skada ska betala, det är dags att genomföra det nu. Dessutom kan skattelättnader ges till dem som medverkar i t ex energiomställning, från fossilt till förnybart.

Ett gott liv

Gröna kvinnor lyfter fram tankar kring hur en ekonomisk modell baserad på olika ingredienser om hur ett gott liv kan levas skulle kunna se ut. Här är jämställd kunskap integrerad i den allmänna utbildningen och möjligheter till självförverkligande utifrån basala behov grundpelare för att ekonomin ska ses som uthållig och hållbar. Det är principer som relaterar till mänsklig utveckling genom ett gott liv och möjliggör respektfullt samspel mellan in-

divider, djur och natur. Människan är den centrala utgångspunkten och interaktiv medspelare. Med människan i centrum blir mänsklig tillväxt också ett mål och arbete ett medel att nå målet.

Ingredienserna är: Att ha kontroll över egna möjligheter; att kunna ta ansvar och inse konsekvenser av handlingar; att det som utförs ger miljöbalans; att själv kunna utveckla kompetens som inger hopp och framtidstro; att ha möjlighet till val som samstämmer med egna visioner; att ha andlig frihet; att ha kulturell integritet; att tillmätas social respekt; att ha möjlighet till politiskt och civilt deltagande; att kunna förstå sitt släktskap och sitt beroende av allt och alla; att ha möjlighet till god hälsa, säkerhet och trygghet; att ha möjlighet till personlig tillfredställelse; att kunna delta i produktion; att ha frihet att handla och utbytjänster med andra.

Fri från strömmen

Grundläggande blir alltså att människan "maximeras" och står över det materiella. När hon kopplas fri från strömmen av konsumism, där den implementerade ekonomiska föreställningen är att mer personlig konsumtion är en förutsättning för samhällsutveckling, öppnas vägen för nya mål och framtidsvisioner.

Omställning sker genom arbete och gröna jobb får en ny mening för en uthållig ekonomi när den sociala dimensionen ges lika värde som den ekologiska och ekonomiska. Ett jämställt och rättvist holistiskt perspektiv av varor och arbete kan göra att gröna jobb blir jobb för alla. Samspelen mellan människor i samhället blir avgörande, det kallar jag för en feministisk grön ekonomisk utveckling som blir hållbar både i dag och för kommande generationer.

Som jag ser det är det mest marknadshämmande i dag att kvinnor hålls utanför villkor för arbete och handel, att klimatet löper amok och att jorden förgiftas och utarmas.

Fakta

Bruttonationalprodukten (BNP) är utan tvekan det mest spridda måttet på ett lands utveckling. Mäter ekonomisk aktivitet, eller mer exakt värdet av total konsumtion av varor och tjänster, bruttoinvesteringar, samt export minus import.

Ekonomisk tillväxt definieras idag som en ökning av BNP, det vill säga en ökning av varor och tjänster som produceras i en ekonomi.

Bruttonationalinkomsten (BNI) är ett mått som visar på den ekonomiska aktiviteten i ett land. Precis som BNP är BNI ett mått på tillväxt men möjligen är BNI mer rättvisande eftersom det på ett bättre sätt tar hänsyn till landets ekonomiska aktivitet gentemot utlandet.

Det är dock endast i en handfull länder som skillnaden mellan BNI och BNP är betydande.

FN, Förenta nationerna är en sammanslutning av 193 stater, grundad 24 oktober 1945. Medlemskap är öppet ”för alla stater som vill arbeta för fred” och som accepterar de åligganden som FN-stadgan föreskriver och som är villiga och kapabla att uppfylla dessa åtaganden.

MR, Mänskliga rättigheter har en lång förhistoria men beslutades i FN 1948 i New York, § 1 alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter.

CSW, Kvinnokommissionen, bildades 1947 i New York och har haft 58 möten som följer upp utvecklingen för kvinnor i världen. 1951 bestämdes att kvinnor och män ska ha lika rättigheter till arbetet. 2015 följer de upp Platform for Action +20.

UNCED, FN:s Konferens för Miljöutveckling, Stockholmskonferensen 1972 med rekommendationer för aktion.

CEDAW, Konventionen om att eliminera diskriminering av kvinnor har en lång förhistoria men antogs 1967 av FN:s generalförsamling.

En konvention med samma portal trädde i kraft 1981. Över 90 %

av världens länder har undertecknat CEDAW, som är juridiskt bindande.

FN:s Platform for Action är en handlingsplan med lång förhistoria som antogs på FN:s fjärde kvinnokonferens i Beijing 1995. Tolv mål varav ett handlar om kvinnor och ekonomi och ett om kvinnor och miljö. Handlingsplanen följs upp varje år av FN:s Kvinnokommission i New York. 2015 är det Beijing +20.

Allt fler länder med olika kulturella och fundamentalistiska religiösa motiv har svårt att acceptera skrivelser som antagits i plattformen om sexuell och reproduktiv hälsa. I synnerhet kvinnans rätt till sin kropp och möjligheter att avbryta graviditet.

WTO, World Trade Organization, bildades 1995 i Genève för att reglera världshandeln. Målet är att underlätta för producenter av varor och tjänster att nå ut globalt och att undanröja marknadsstörande mekanismer. Senaste ministermöte 2013 blev en nystart efter många års stiltje. Ekonomisk fokus har förskjutits från USA och EU till att mer ligga i Asien och Afrika. WTO:s ”Bali Package” som antogs 2013 har med handel som mål för utveckling, vad utveckling är för något är ännu ej definierat annat än som BNP ökning.

TTIP, Transatlantiskt frihandelsavtal mellan EU och USA diskuteras och kommer eventuellt beslutas 2015. TTIP går längre än vanliga frihandelsavtal inom WTO som mest handlar om att sänka tullar. Handelsavtalet förväntas harmonisera regleringslagstiftningen så att ett företags produkter inte ska behöva genomgå två olika kvalitetskontroller för att få tillträde till båda marknaderna. EU har en mer ambitiösa hälso- och miljöskyddslagar än USA och här finns risk att få in hormon och antibiotika kött, modifierat majs och soja etc.

I avtalsförhandlingarna ingår ett ISD, ”Investor State Dispute Sett-

lement”, en form av investerings-skyddsmekanismer. Sådana kan skrivas in i frihandelsavtal för att garantera att ett utländskt företag inte ska förlora sitt investerade kapital om landet på rättsliga vägar omöjliggör förväntad vinst, t ex genom att hävda egen nationell lagstiftning.

FN:s Milleniumsmål antogs 2000 av 189 länder. Deklarationen består av åtta mätbara mål varav ett är ökad jämställdhet och ett att säkra en hållbar utveckling. Fattigdom ska vara bekämpad till 2015. Milleniummålen ska underlätta för regeringar, mellanstatliga organ och enskilda organisationer att fokusera på ett fåtal, klart avgränsade, tidsbundna och mätbara mål.

De ska också kunna användas i bredare informations-, utbildnings- och opinionsinsatser. Milleniummålen är centrala för utvecklingsarbetet runt om i världen, för första gången finns en gemensam agenda för den globala utvecklingen. Milleniummålen är integrerade i all FN:s verksamhet och har följts upp varje år.

Beyond 2015 är FN:s Post Millennium mål, I den svenska regeringens positionspaper anges i dag jämställdhet som en demokratisk förutsättning och det finns krav på att medel för genomförande ska kopplas till klimathänsyn, handel, näringsliv och företag. Svensk position ska förhandlas med övriga EU-länder.

UNCD i Rio de Janeiro 1992 efter långt förspel, fem överenskommelser inom miljöområdet varav två

bindande, följdes upp i Rio 2012.

Rio+20, 2012. Världens länder träffas för att följa upp bland annat Bruntlandkommissionens utgångspunkt: ”En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”.

Det bestämdes att inriktningen ska vara att sociala, ekologiska och ekonomiska värden värderas lika i utvecklingsarbetet.

COP är FN:s Klimatkonferens, UN Climate Change Conference, start Berlin 1995 samma år som den stora kvinnokonferensen hölls i Peking och WTO bildades i Genève. Parallellt med COP 1 hölls ett kvinnoforum kallat ”Solidarity in the Greenhouse” där dryga 200 kvinnor representerande 25 olika länder diskuterade hur klimatförändringar skulle motverkas. Därpå följande COP konferenser återspeglade inte kvinnors livsvillkor. COP 6 lyfte kvinnors rätt till medverkan i delegationer. Efterföljande COP möten har kvinnor arrangerat sidoevene-

mang där energi kopplat till klimat varit en avgörande fråga. Nätverket GenderCC – Women for Climate Justice bildades efter COP 9 i Milano, med mål att ”mainstreaming gender into the climate change regime”.

På COP 15 i Köpenhamn arbetades ett Genderdokument fram vid sidan av förhandlingarna. COP 19 i Warszawa tar inte alls upp jämställdhet eller olika könsbaserade levnadsförhållanden men en speciell konferenstidning lyfte genusperspektiv i ett av sina dagsnummer. COP 20 är i Paris 2015.

UN Women startades upp 2011 med säte i New York. Den strategiska planen innehåller fem temaområden, ett är att stärka kvinnors deltagande som ekonomisk aktör, ett att göra jämställdhetsprioriteringar i budget och de ska öka kvinnors deltagande på ledande positioner samt integrera jämställdhet inom hela FN.

UN Women Sverige är etablerade men saknar egen ekonomisk bas. Deras arbete går mycket åt att jaga sponsorer till verksamheten som är att nationellt följa upp FN:s olika konventioner för kvinnors rätt, bland annat CEDAW konventionen.

EWL, Europeiska kvinnolobbyn, är en europeisk paraplyorganisation för nationella och europeiska kvinnoorganisationer med mer än 2000 medlemsorganisationer i hela Europa, Sveriges kvinnolobby är en av dessa.

SKL Sveriges kvinnolobby, är en paraplyorganisation med 41 medlemsorganisationer som arbetar för att stärka kvinnors position i samhället, Gröna kvinnor är en av dessa medlemsorganisationer.

Gröna kvinnor bildades 2005 och är en feministisk partipolitiskt fristående idéell kvinnoförening som arbetar för jämställd och hållbar utveckling.

Referenser

- Hazel Henderson, Det falska prästerskapet, 1982 & Building a Win-Win World 1996.
Riane Eisler, Bägaren och svärdet – vår historia, vår framtid 1987 & Real Wealth of the Nation 2007
Elinor Ostrom, Governing the Commons 1990
Regeringens skrivelse 2001/02:83 En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna
Feminist Economics Today: Beyond Economic Man. The University of Chicago Press, 2003.
SOU 2005:51 Biffen, Bilen Bostaden, för hållbar konsumtion
Lester R. Brown, Plan B 4.0 Uppdrag: rädda civilisationen! 2009
Boschini, A. m.fl. (2005) Genusperspektiv på nationalekonomi.
Ewa Larsson, Transform Economic Structures for a Gender-Equal and Sustainable Development 2010
Minu Hemmati och Ulrike Röhr, Artikel i NICC om Genus och klimatförändringar 2010
Tim Jackson, Välfärd utan tillväxt 2011
John Kay, Financial Times, om ohållbar tillväxt, 2010
Annika Laurén Ekobanken. Artikel i Göteborgsposten om små bankers betydelse, 2012.
Carolin Neurath, Artiklar i SvD har bland annat granskat revisionsbranschen och banker.
Kielos, K. Det enda könet. 2012
Ewa Larsson. Grön feministisk ekonomi är jämställd och hållbar. Gröna kvinnor 2012

Gröna kvinnor

**En feministisk kvinnoorganisation
För jämställd och hållbar utveckling
Partipolitiskt fristående**

Vi synliggör feminiseringen av fattigdomen i världen och visar på samband mellan miljöförstöring, ekonomiska system, ojämställdhet och patriarkala strukturer. FN bör inrätta ett globalt ekonomiskt säkerhetsråd.

Vi bekämpar mäns våld mot kvinnor som avgörande jämställdhetsfråga och betonar kvinnans rätt till sin kropp.

Vi ger en jämställd bild av sexualitet och arbetar mot sexuell underordning som konstrueras och upprätthålls genom sexualiseringen av vårt offentliga rum, pornografi, prostitution och trafficking, dit vi även räknar surrogatmödraskap.

Vi avslöjar patriarkala strukturer bakom val av energisystem, påminner om sambandet mellan kärnvapen, kärnkraft, uranbrytning och kärnavfall samt gynnar fossilfri förnyelsebar energiteknik.

Vi hävdar att försiktighetsprincipen ska gälla och att omsorg om människa och miljö ska vägleda all kemisk användning och att kemiskt innehåll tydligt namnges även på kosmetika. FN bör inrätta en kemikaliepanel.

Vatten är en mänsklig rättighet och ska inte privatiseras. Vi kräver ansvar av dem som smutsar ner och förgiftar vatten och hävdar att rent vatten ska förbli rent.

Vi anser att jämställdhet är en förutsättning för hållbar utveckling, klimatsmart handel och konsumtion. Ekologiskt jordbruk ska premieras, GMO bannlysas och gruvdrift underställas miljöhänsyn och lokala näringar.

Vi jobbar med feministisk grön ekonomi där sociala, ekologiska och ekonomiska värden ska väga lika i den pågående jämställda och hållbara omställningen.

Ewa Larsson

Ordförande Gröna kvinnor
Samhällsvetare

www.gronakvinnor.se